

Використання віртуальної дошки сприяє структурованості та впорядкованості навчального процесу. Вона допомагає викладачам систематизувати матеріали, створювати електронні конспекти, записувати уроки та оновлювати їх відповідно до нових наукових досягнень.

Таким чином, віртуальна дошка є важливим засобом організації навчання хімії у профільній школі. Вона забезпечує наочність, інтерактивність, доступність навчальних матеріалів та сприяє активній взаємодії між учнями та викладачем. Використання даного інструменту сприяє глибшому розумінню хімічних процесів, розвитку аналітичного мислення та підвищенню інтересу учнів до предмета. Це потужний елемент модернізації освіти та важливий крок у розвитку цифрового навчального середовища.

Список використаних джерел

1. Тулайдан, Г. М., Симчак, Р. В., Барановський, В. С. Особливості використання засобів онлайн-комунікації при вивченні курсу фізичної та колоїдної хімії. *Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи»*, (м. Тернопіль, 20 травня 2021 року). С. 247-250.
2. Тимошук, Г. В. Дидактичні аспекти використання сервісів для створення віртуальних дошок в освітньому процесі. *Наукові записки ЦДПУ ім. Володимира Винниченка. Серія : Педагогічні науки*. 2022. Вип. 205. С. 181-185.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПРИСЛІВ'Ь І ПРИКАЗОК НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Маршук А., Білецька Г. А.

Одним із завдань загальної середньої освіти, що має вирішуватися під час вивчення усіх навчальних предметів, є виховання в учнів шанобливого ставлення до державної мови, народних традицій і звичаїв, розвиток національно-патріотичної свідомості. Значні можливості для формування цих якостей особистості має українська усна народна творчість, яка є важливою частиною національної культури, джерелом пізнання суспільної свідомості, етичних норм та естетичних уявлень українського народу.

Українська усна народна творчість – це багатогранна і неповторна складова культурної спадщини нашої країни, що має глибокі історичні корені та продовжує розвиватися в сучасному світі. Її історія налічує тисячоліття і кожен етап розвитку відображає

складні процеси соціокультурної динаміки, змін та взаємодії різних культурних впливів [1]. Основними жанрами усної народної творчості є міфи, билини, думи, балади, легенди, бувальщини, казки, прислів'я, приказки, народні пісні, календарно-обрядова і ритуально-обрядова творчість.

До найменших жанрів усної народної творчості належать прислів'я і приказки – стійкі афористичні вислови, що у стислій формі висловлюють думку про певні життєві явища, реалії дійсності, людські риси, вчинки у їх характерних ознаках. Увібравши світогляд народу та його багатовіковий досвід, прислів'я і приказки є невід'ємним пластом народної філософії – скарбницею мудрості [1]. Незважаючи на багато спільного у прислів'ях і приказках, ці жанри усної творчості відрізняються структурними особливостями. Прислів'я – це судження, що дає узагальнений висновок, який може бути застосований під час характеристики фактів чи явищ. Приказка – це частина судження, позбавлена узагальнюючого характеру, що передає лише якийсь психологічний момент чи образний натяк. Прислів'я здебільшого мають дві граматичні основи, тобто вони є складними інтонаційно завершеними реченнями. Приказки коротші, вони переважно є частиною прислів'я [2]. Але не всі приказки існують паралельно з прислів'ями, багато з них є самостійними судженнями.

Прислів'я і приказки мають значний потенціал як навчальний і виховний засіб. Знайомство з усною народною творчістю забезпечує його гуманізацію освітнього процесу, забезпечує формування національної свідомості, патріотизму, громадянської відповідальності, шанобливого ставлення до духовних надбань українського народу. Прислів'я і приказки про природу розширюють природничо-науковий світогляд учнів, сприяють формуванню екологічної свідомості та інтересу до питань охорони навколишнього природного середовища [3]. Саме тому, прислів'я і приказки доцільно використовувати на уроках біології. Наприклад, для пояснення зв'язку рослин та умов їх існування, а також річних ритмів розвитку рослин можна використати такі прислів'я «Як у травні дощ надворі, то восени хліб в коморі», «Казав ячмінь – кинь мене в грязь – будеш князь», «Гречка каже: а мене хоч в золу, аби в пору», «Тоді просо засівається, як глухий дуб розвивається» [4]. Під час вивчення розмноження і розвитку тварин для пояснення особливостей непрямого розвитку доцільно використати прислів'я «Ти б, метелику, не дуже пишався, сам учора гусінню був!». Для

формування в учнів розуміння значення комах в екосистемах доречно запропонувати учням обміркувати і пояснити прислів'я «Де багато пташок, там нема комашок» [4].

Вивчаючи будову тіла людини і фізіологічні процеси життєдіяльності доцільно використати такі прислів'я і приказки: для пояснення шкідливості нераціонального харчування і переїдання – «Сніданок з'їж сам, обідом поділись з другом, а вечерю віддай вологу», «Повному шлунку кошмари ситяться», «Солодко їсти та пити, по лікарях ходити»; для пояснення важливості крові – «Кров не водиця, проливати не годиться», «Кров дорожча за воду» [4]. Під час вивчення сенсорних систем людини слід наголосити, що українці давно звернули увагу на важливість зору, порівняно з іншими відчуттями. Для цього доцільно використати такі прислів'я: «Краще раз побачить, як тричі почути», «Як з очей, так і з думки» [4]. Для формування в учнів навичок здорового способу життя в нагоді стануть такі прислів'я і приказки: «Немає щастя без здоров'я», «Здоров'я за гроші не купиш», «Бережи одяг, поки новий, а здоров'я, доки молодий», «Хто день починає з зарядки, у того здоров'я в порядку» [4].

Отже, прислів'я і приказки є дієвим засобом підвищення ефективності навчального процесу з біології. Веселі та дотепні прислів'я і приказки дозволяють зробити навчальний процес захопливим. Вони легко запам'ятовуються і сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу. Також прислів'я і приказки дозволяють зрозуміти ментальність та культурні традиції українського народу, сприяють формуванню національно-патріотичної свідомості.

Список використаних джерел

1. Лановик М.Б. Українська усна народна творчість: підручник / М.Б. Лановик, З.Б. Лановик. Київ: Знання-Прес, 2005. 591 с.
2. Руснак І.Є. Український фольклор: навч. посіб. / І.Є. Руснак. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. – 304 с.
3. Використання елементів усної народної творчості на уроках біології [Електронний ресурс]/Блог вчителя біології Шевченко Наталі Іванівни. Режим доступу: https://shevchenkon163111.blogspot.com/2016/10/blog-post_10.html.
4. Українські прислів'я та приказки / ред. кол. С.Д. Зубков, О.І. Дей, І.П. Березовський та ін. – Київ: Видавництво художньої літератури «Дніпро». – 1984. – 391 с.